

Dos.nr. 3-153/24
2-24121506-02-3-26102024

H O T Ă R Ă R E **În numele legii**

29 octombrie 2024

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători
Grefier

Victoria Sîrbu
Grigore Dașchevici și Angela Braga
Mihaela Pîrvu

examinând, în ședință de judecată publică cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Comuniștilor din Republica Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ, admiterea contestației,

c o n s t a t ă :

La data de 26.10.2024, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova s-a adresat cu acțiune în contencios administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ.

În motivarea acesteia, a indicat că, pe data de 22 octombrie 2024, participantul la referendum Partidul Comuniștilor din Republica Moldova a depus la Comisia Electorală Centrală o contestație, prin care a invocat un șir de încălcări ale legislației electorale admise la secțiile de votare peste hotare, în cadrul circumscripției electorale nr. 38.

Notează că, a solicitat Comisiei următoarele: 1) examinarea contestației; 2) verificarea suplimentării datelor prezentate prin solicitarea tuturor actelor electorale, înregistrărilor video etc.; 3) înfirmarea rezultatelor alegerilor la secțiile de votare din circumscripția nr. 38 la care s-au admis inculcările menționate; 4) anularea/ revizuirea rezultatelor alegerilor la secțiile de votare din circumscripția nr. 38, unde au fost constatate încălcările; 5) renumărarea voturilor la toate secțiile din străinătate, în contextul diferenței mici dintre opțiuni și suspiciuni de fraudă; 6) asigurarea accesului echitabil la vot pentru cetățenii Republicii Moldova din Federația Rusă prin deschiderea unui număr adecvat de secții; 7) tragerea la răspundere a funcționarilor electorali care au ignorat semnalele observatorilor; 8) sesizarea organelor de drept în vederea tragerii la răspundere a persoanelor care se fac vinovate de încălcarea legislației electorale, convenționale și penale.

Menționează că, prin hotărârea CEC nr. *****, contestația a fost respinsă.

În acest context, a fost depusă prezenta acțiune, iar în privința admisibilității acesteia, reclamantul a remarcat că, în conformitate cu prevederile art. 191 alin. (3) Cod administrativ, de competența Curții de Apel Chișinău sânt acțiunile de contencios administrativ atribuite în competența prin Codul electoral. Art. 91 alin. (5) Cod electoral prevede că, hotărârile Comisiei Electorale Centrale se depun, fără respectarea procedurii prealabile la Curtea de Apel Chișinău.

Cu privire la respectarea termenului de contestare a actului administrativ individual, reține că, potrivit art.209 alin.(1) lit. b) Cod administrativ, acțiunea în contestare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă.

În conformitate cu art.2 alin.(2) Cod administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Invocă reclamantul și prevederile art. 95 Cod electoral, care prevăd că, termenul de depunere a contestațiilor în materie electorală este de 3 zile, acest termen la caz fiind respectat.

Cu privire la revendicarea încălcării, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 Cod administrativ, relevă că, expresiile utilizate în textul normativ al art. 17 și art. 189 alin.(1) Cod administrativ „drept vătămat” și „încălcarea unui drept al său”, se referă la drepturi subiective concrete. Această concluzie este fortificată și prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat că pentru ca un reclamant să se poată declara victimă, acesta trebuie să prezinte dovezi plauzibile și convingătoare ale probabilității survenirii unei încălcări, la care ar fi supus personal (cauza Senator Lines GmbH împotriva a cincisprezece state membre ale Uniunii Europene (cererea nr. 45572/00)).

Subliniază că, destinatar al actului administrativ contestat este Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, a cărui drepturi sânt afectate prin respingerea contestației și refuzul de a examina în fond încălcările menționate.

Cât privește legalitatea actului contestat, indică reclamantul că, Comisia Electorală Centrală a refuzat să dea apreciere argumentelor cu privire la necesitatea renumărării voturilor în secțiile de votare de peste hotare, pasând competența Curții Constituționale.

Nu pune la îndoială competența Curții Constituționale de a decide asupra renumărării voturilor, dar în același timp, autoritatea pârâtă era obligată să verifice informațiile și să confirme existența suspiciunilor de nerespectare a procedurilor de numărare pentru a da Curții Constituționale toate informațiile relevante. Acest fapt a fost ignorat.

Punctează că, cu referire la arborarea drapelului UE alături de drapelul de stat în incinta secțiilor de votare, s-a făcut referire la prevederile legii privind drapelul de stat. La caz, consideră că, aceste norme nu sânt aplicabile, dat fiind faptul că, în procesul electoral se aplică legislația electorală și restricțiile prevăzute de aceste norme speciale. Referendumul privind aderarea la UE a fost promovat intens, iar simbolul electoral a fost anume drapelul UE, ca element al agitației pentru poziția DA.

Comunică că, pentru agitație electorală în ziua alegerilor, este prevăzută și răspundere contravențională, iar faptul că de acest fapt sunt responsabili funcționarii electorali reprezintă o circumstanță agravantă.

Consideră că, arborarea drapelului UE în secțiile de votare, adică un element de promovare a referendumului, a pus în situație inegală participanții care optau cu poziția NU. În opinia sa, referirea la ultimul enunț din art. 70 alin. (4) Cod electoral nu este relevant în acest caz și nu poate fi aplicat în cazul în care se promovează direct un simbol de agitație. Acest aspect a fost ignorat de către pârâtă, iar legea a fost aplicată eronat.

Cu privire la faptul că, un șir de reprezentanți ai PCRМ au fost respinși nemotivat de a fi înregistrați în calitate de reprezentanți la secția de votare, relevă reclamantul că, argumentul organului electoral a fost unul formal și nemotivat, precum că nu a fost respectat termenul de depunere. Acest argument este fals, or, toate cererile au fost depuse prin intermediul poștei electronice din timp, iar dat fiind specificul și graficul de lucru al secțiilor de votare peste hotare, era imposibil de a depune fizic actele cu mult timp înainte, deoarece biroul secției nu se afla fizic la acea secție decât doar cu o zi înainte de alegeri. La toate apelurile, toți rugau ca actele să fie depuse prin poșta electronică. Unii reprezentanți au depus actele fizic în ajun doar când au avut acces fizic la membrii biroului.

Opinează că, refuzul de a înregistra reprezentanții din acest motiv formal este unul ilegal și disproporționat. Organul electoral este obligat să asigure transparența procesului electoral și să asiste participanții la asigurarea unei monitorizări a procesului. În cazul în care, organul electoral pune piedici artificiale atunci sânt martori la un arbitrar din partea autorității, apar multe semne de întrebare ce se ascunde după aceste acțiuni abuzive.

Cu referire la numărul de secții de votare în Federația Rusă este necesar de menționat că, 5 mii de alegători nu au avut posibilitate de a vota, dar fiind impedimentele create de autorități, fapt care a dus la imposibilitatea exercitării dreptului constituțional de a vota.

Precizează că, CEC a refuzat să examineze celelalte argumente și probe, invocând pretenții de ordin formal, partidul reclamant fiind limitat în posibilitatea de a monitoriza efectiv alegerile, ne având toate pârghiile necesare de a prezenta informații detaliate, dat fiind că nu au avut acces la materialele electorale.

În același timp, din apelurile din partea alegătorilor s-a constatat că, sânt multe nereguli, CEC fiind obligat să ridice toate actele și să verifice aceste presupuse

încălcări pentru a nu lăsa dubii, însă cu regret, pârâta a refuzat să examineze în fond aceste informații, rezumându-se doar la aspecte de formă.

Opinează că, CEC practic a refuzat să-și exercite una din obligațiile sale de bază - supravegherea respectării legislației și contracararea încălcărilor.

În drept, reclamantul Partidul Comuniștilor din R. Moldova a invocat prevederile art. 38 alin. (1) din Constituție, art. 1, 2, 42, 69 alin.(1), art. 77 alin. (6), art. 80 alin. (3) od Electoral.

Mai face trimitere reclamantul la reglementările legale statuate la art. 48¹ alin. (7), 52, art. 52¹ Cod contravențional.

La fel, menționează prevederile art. 16 alin. (2), art. 21, art. 22 alin. (2), art. 23 alin. (1), art. 24 alin. (1), 25 Cod administrativ și specifică reclamantul că, CEC a încălcat toate principiile legale menționate supra, iar în procesul adoptării actului administrativ individual defavorabil contestat, a omis unele principii ale examinării oricărei proceduri în fața unei autorități cu drept de decizie, producătoare de efecte juridice - principiul disponibilității și principiul egalității armelor, fiind elemente esențiale al dreptului la un proces echitabil. Or, adoptarea unei hotărâri, fără a se lua în calcul argumentele prezentate de către reclamant, reprezintă un tratament discriminatoriu și inequitabil.

Cere reclamantul Partidul Comuniștilor din R. Moldova anularea hotărârii CEC nr. ***** și admiterea integrală a contestației.

Fiind notificată despre acțiunea promovată în instanța de contencios administrativ, pârâta Comisia Electorală Centrală, prin referința depusă la data de 28.10.2024 a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În susținerea poziției sale, pârâta a indicat că, reclamantul nu a prezentat nicio probă care să demonstreze că activitatea Comisiei a avut un impact negativ asupra intereselor sale legitime sau asupra exercitării drepturilor sale.

Consideră că, nu poate fi apreciat argumentul reclamantului potrivit căruia, organul electoral nu și-a realizat sarcina de examinare obiectivă și sub toate aspectele a faptelor sesizate, nu a întreprins măsuri corespunzătoare pentru a verifica și a da apreciere informațiilor și probelor prezentate de contestatar.

Atrage atenția că, dl Vladimir Voronin, președintele PCRM, a depus la Comisia Electorală Centrală o contestație, înregistrată sub nr. *****, prin care s-au invocat pretinse încălcări ale legislației electorale admise la secțiile de votare în străinătate.

Respectiv, Comisia Electorală Centrală a analizat în detaliu textul contestației și materialele anexate, pronunțându-se asupra acestora prin hotărârea nr. *****.

Cu referire la solicitarea reclamantului de renumărare a voturilor pe circumscripția electorală pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, Comisia își reiterează poziția exprimată prin hotărârea nr.***** și anume că, potrivit art. 85 alin. (3) Cod electoral, în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării, până la confirmarea rezultatelor de către autoritățile abilitate, concurenții electorali/participanții la referendum, pot solicita acestor autorități să dispună

renumărarea voturilor. Renumărarea poate fi dispusă de către Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, sau de către Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și al referendumurilor locale, în condițiile capitolului XIII. Renumărarea se efectuează de către aceleași organe electorale, substituindu-se funcționarii electorali vinovați de fraudă. Procedura generală a renumărării se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale. Respectiv, Comisia Electorală nu poate exceda propriile sale atribuții și admite asemenea solicitări din partea reclamantului, or, în activitatea sa, Comisia se ghidează exclusiv de prevederile legale și are drept scop desfășurarea proceselor electorale în condiții de corectitudine.

În privința pretenției cu privire la arborarea drapelului Uniunii Europene în secțiile din străinătate la alegerile prezidențiale și referendumul din 20.10.2024, notează că, secțiile de vot din afara Republicii Moldova sânt constituite în spațiile oferite de țările gazdă, iar prezența drapelului Uniunii Europene nu este o cerință impusă de autoritățile moldovene. În aceste secții de votare pot să se regăsească diferite simboluri oficiale, inclusiv drapele naționale sau regionale, în funcție de regulile și normele statului gazdă, fără a exista restricții specifice impuse de Republica Moldova.

Precizează Comisia Electorală Centrală că, în cadrul acestor scrutine, secțiile de votare au fost organizate în 37 de state, incluzând numeroase țări europene, ceea ce a permis cetățenilor moldoveni aflați în străinătate să-și exercite dreptul de vot într-un cadru adecvat, stabilit în conformitate cu reglementările locale ale fiecărei țări gazdă. Această colaborare cu statele gazdă reflectă angajamentul Republicii Moldova de a facilita participarea democratică a cetățenilor săi, indiferent de locul în care se află, asigurând astfel desfășurarea unui proces electoral corect și accesibil.

Mai mult, potrivit art. 5 alin. (1) lit. g) din Legea nr.217/2010 privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova, Drapelul de Stat se arborează temporar cu prilejul campaniilor electorale și pe durata alegerilor, la sediul consiliilor electorale de circumscripție și al birourilor electorale ale secțiilor de votare atât din țară, cât și de peste hotare.

Specifică că, conform art. 8 alin. (4) din Legea nr.217/2010 privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova, în locurile unde se arborează Drapelul de Stat poate fi arborat și drapelul Uniunii Europene.

La fel, Comisia atrage atenția că, potrivit art. 70 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, în programele electorale, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale, precum și atributele partidelor politice declarate neconstituționale. Se interzic combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri

ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional. Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană.

Concluzionează că, prezența drapelului Uniunii Europene în secțiile de votare din străinătate se aliniază reglementărilor statelor gazdă și nu contravine normelor Republicii Moldova. Astfel, cererea reclamantului de a interzice acest simbol nu are fundament juridic, întrucât legislația națională nu prevede restricții asupra utilizării acestuia în spațiile de vot din afara țării.

Cu privire la constituirea secțiilor de votare, în mod special a celor din Federația Rusă, menționează pârâta că, organizarea lor a fost decisă de Comisia Electorală Centrală prin hotărârea nr. *****. Această hotărâre a fost supusă controlului judiciar, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău (dosarul nr. 3-117/24) din 20 septembrie 2024, menținută prin încheierea Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 3ra-820/24) din 25 septembrie 2024, s-a confirmat caracterul legal al actului administrativ.

Subliniază că, organizarea secțiilor de votare în străinătate implică respectarea unor cerințe procedurale și logistice specifice. Astfel, aceste reglementări trebuie să fie corelate cu avizele și acordurile obținute de la autoritățile din țările respective, unde se preconizează deschiderea secțiilor de votare. Această coordonare este esențială pentru a asigura un proces electoral corect, transparent și conform legislației naționale, precum și normelor internaționale aplicabile.

În ceea ce privește aspectele logistice de obținere a avizelor, acestea se încadrează în competența Ministerului Afacerilor Externe. De asemenea, subiectele formulate în contestație au fost analizate în detaliu în hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. ***** cu privire la contestația nr. ***** a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și nr. ***** cu privire la hotărârea nr. ***** a Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38. Conform ultimei hotărâri, s-a constatat imposibilitatea realizării de către Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare nr. 38, a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. ***** cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și secțiilor de votare pentru votul prin corespondență pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, în ceea ce privește constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196, 38/197 și 38/198.

Mai mult, învederează pârâta că, hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. ***** „Cu privire la contestația nr. ***** a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor

din Republica Moldova” și nr. ***** „Cu privire la hotărârea nr. ***** a Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38” nu au fost contestate în instanțele de judecată.

Suplimentar menționează că, analizând procesele-verbale privind numărarea voturilor la referendumul republican constituțional, în cadrul secției de votare nr. 38/194 (Sediul Ambasadei Republicii Moldova la Moscova) au votat 3846 de alegători, iar la secția de votare nr. 38/195 (Sediul Ambasadei Republicii Moldova la Moscova (casa de oaspeți)) au votat 3848 de alegători, fiecărui birou electoral din străinătate fiindu-i repartizat câte 5 000 buletine de vot.

Remarcă că, analiza rezultatelor la secțiile de votare nr. 38/194 și nr. 38/195 din Moscova arată că, deși fiecărei secții i-au fost alocate câte 5 000 de buletine de vot, doar 7 694 de alegători s-au prezentat în total, lăsând neutilizate 2 306 buletine, iar cifra respectivă denotă că nu au fost impedimente pentru exercitarea dreptului la vot, în condițiile în care capacitatea actuală a acoperit integral necesarul de votanți prezenți.

În ceea ce privește neadmiterea reprezentanților PCRM la secțiile de votare pentru observarea alegerilor susține că, potrivit art. 69 alin. (1) și (2) Cod electoral nr. 325/2022, concurenții electorali au dreptul să desemneze, pentru întreaga perioadă electorală, câte un reprezentant în organele electorale care i-au înregistrat, precum și în organele ierarhic inferioare. Totodată, partidele politice și blocurile electorale pot desemna reprezentanți în Comisia Electorală Centrală. Acești reprezentanți sânt confirmați de organele electorale respective, în cel mult 3 zile de la depunerea candidaturilor, iar persoanele desemnate trebuie să fie alegători cu drept de vot. Candidații în alegeri nu pot fi desemnați în calitate de reprezentanți.

Punctează că, conform pct. 16 din Regulamentul cu privire la statutul și activitatea reprezentanților concurenților electorali, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1129/2023, documentele necesare pentru confirmarea reprezentanților trebuie depuse de către concurenții electorali imediat după înregistrarea acestora, dar nu mai târziu de 3 zile înainte de ziua alegerilor. Același termen se aplică și în cazul organizării turului doi de scrutin sau în cazul votării repetate. Reprezentantul este confirmat de organul electoral competent printr-o hotărâre motivată. Astfel, doar persoanele autorizate printr-o asemenea hotărâre au dreptul să asiste la operațiunile electorale desfășurate în secțiile de votare.

În ceea ce privește pretensele încălcări invocate în textul contestației și acțiunii înaintate la Curtea de Apel Chișinău, subliniază că, în conformitate cu prevederile art. 96 din Codul electoral nr. 325/2022, orice pretenție formulată trebuie susținută prin probe corespunzătoare. Conform normelor legale, probele prezentate trebuie să fie admisibile și să existe o legătură causală clară între faptele descrise și situația care a avut loc. În acest sens, simpla culegere de imagini sau alte dovezi, fără o încadrare precisă a acestora în contextul circumstanțelor de fapt și de drept, nu este suficientă pentru a demonstra existența unei încălcări.

Afirmă pârâta că, pentru ca probele să fie valabile, este necesar ca acestea să fie prezentate într-un mod structural și detaliat. Fiecare probă trebuie să fie corelată cu aspectele specifice ale cazului, indicând clar locul, data, ora, acțiunile întreprinse, persoana care a colectat proba, precum și competențele ei în acest sens. Simplificarea excesivă a informațiilor, prin combinarea tuturor elementelor probatorii într-un singur ansamblu neorganizat, nu permite stabilirea unei corelații logice între probă și pretinsa faptă.

De asemenea, reiterează că, probele trebuie să fie concludente și să ofere o bază factuală solidă pentru orice afirmație sau concluzie juridică. Orice informație colectată trebuie să fie evaluată prin prisma relevanței sale și a capacității de a susține în mod direct acuzațiile formulate. În lipsa acestor elemente, probele prezentate riscă să fie considerate ne semnificative din punct de vedere juridic, deoarece nu permit o apreciere obiectivă a faptelor.

În opinia sa, materialele prezentate în acest caz au reprezentat un masiv de informații neconcludente și nestructurate, fără o legătură cauzală necesară pentru a fundamenta orice acuzație, iar lipsa unor date specifice, cum ar fi locația exactă, data, ora și contextul în care faptele pretinse ar fi avut loc, împiedică stabilirea unei relații clare între acțiunile invocate și pretinsa încălcare a legii. Astfel, Comisia a considerat că probele prezentate nu au fost suficiente pentru a fundamenta existența unei încălcări conform Codului electoral nr. 325/2022 și nu îndeplinesc cerințele legale pentru a fi considerate ca având valoare probatorie.

Având în vedere circumstanțele menționate și în temeiul prevederilor legale citate, solicită respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

La data de 28.10.2024, reclamantul *Partidul Comuniștilor din R. Moldova* a depus completare la contestația înaintată, prin care a indicat că, având în vedere limitările grave ale drepturilor electorale, inegalitatea de șanse în procesul de campanie și neregulile constatate în cadrul referendumului republican constituțional din 20.10.2024, precum și a refuzului Comisiei Electorale Centrale de a soluționa contestațiile depuse, a fost înaintată prezenta acțiune în instanța de judecată.

Invocă că, la de 26.09.2024, PCRМ a transmis o sesizare către CEC privind refuzul televiziunii publice „Teleradio-Moldova” de a difuza mesajul electoral al PCRМ, concurentul electoral la referendum republican constituțional din 20.10.2024 cu opțiunea „NU”. Televiziunea a motivat că mesajul politic depus ar încălca regulamentul intern. Această justificare, este fără fundament legal, mai mult ca atât, care nici nu a fost adusă la cunoștința PCRМ a limitat accesul PCRМ la unicul canal de comunicare public, generând o inegalitate profundă între concurenți.

Mai atrage atenția asupra faptului că, la data de 26.09.2024, în r-l Soroca, colaboratorii poliției au reținut agitatorii PCRМ și au confiscat materialele de campanie, fără a emite un proces-verbal de reținere și confiscare a materialelor electorale. Această acțiune a fost efectuată fără un temei legal, încălcând dreptul la liberă exprimare, garantat de art. 32 din Constituție și art. 10 din CEDO. Situația s-a

repetat la 09 octombrie, când poliția a confiscat 260 000 de pliante PCRM și matricele tipografice, invocând suspiciuni de finanțare externă, pentru tipărirea pliantelor, iar după ce a fost dovedit că, materialul electoral este tipărit și se tipărește cu respectarea tuturor cerințelor legale, a apărut o nouă suspiciune despre pretinsa lipsă a datelor obligatorii pe pliant; când a fost dovedită incorectitudinea și acestei versiuni, au pătruns la conținutul pliantelor. Și în situația în care celui de-al doilea participant la referendum republican constituțional cu opțiunea ”nu”, de asemenea i s-a confiscat materiale electorale, vorbim despre o încercare de a limita desfășurarea campaniei electorale la toți cei care au avut o opțiune diferită de cea a reprezentanților puterii actuale. Aceasta a împiedicat desfășurarea campaniei electorale, încălcând dreptul la exprimare politică și corectitudinea și libertatea alegerilor și referendumului republican constituțional.

Reiterează că, în Federația Rusă, unde, potrivit informațiilor din Ministerului Afacerilor Externe, se află 350-400 de mii de cetățeni moldoveni, au fost deschise doar două secții de votare, ambele în Moscova, în timp ce în alte țări străine, cu un număr mai mic de cetățeni moldoveni, au fost deschise de zeci de ori mai multe secții.

Opinează că, participarea scăzută a cetățenilor Republicii Moldova din Rusia influențează semnificativ rezultatele referendumului, creând o reprezentativitate distorsionată, or, în mod civilizată și legitim, pentru ca rezultatele referendumului să fie considerate valide și legitime, este esențial ca toți cetățenii să aibă posibilitatea de a vota în condiții echitabile.

Atrage atenția asupra faptului că, potrivit informațiilor obținute din partea reprezentanților partidului, dar și din partea alegătorilor, au fost constatate următoarele încălcări: 1) Transportarea organizată a alegătorilor, fiind prezentate secvențe video și poze, din care se vede cum un grup de persoane a fost adus cu autocarul în mod organizat la secția de votare din secțiile de votare din România; 2) Interzicerea accesului reprezentanților PCRM și a altor observatori din opoziție la secție, pentru observarea alegerilor. Majoritatea cazurilor refuzurilor, a fost făcută verbal și fără motivare. Refuzurile în scris de asemenea sunt total nemotivate. Astfel constată un abuz grav din partea organelor electorale în coraport cu Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, or, prin refuzul nemotivat de a înregistra reprezentanți ai unui participant la referendum, organele electorale pun la îndoială legalitatea și autentificarea votului poporului în cadrul unui scrutin pretins a fi liber și democratic. În calitate de probe, au fost prezentate copiile proceselor-verbale cu refuzurile de la secțiile de votare din România și lista reprezentanților, care au fost înregistrați la CEC, dar au primit refuz verbal, în caz de necesitate pot fi prezentate dovezi suplimentare. 3) încălcarea secretului votului, fotografierea buletinelor - sunt multiple cazuri de fotografiere a buletinelor și plasarea publică, posibil pentru a dovedi către terți că au votat așa cum li s-a sugerat să facă, dar fiind violat secretul votului. 4) Votarea în locul altor persoane. Falsificarea votului. Au fost depistate cazuri de votare în locul altor persoane. Sânt depistate cazuri când persoanele au venit

la votare și au depistat că în străinătate deja s-a votat în locul lor. Aceste nereguli includ o posibilă operațiune de fraudare masivă a rezultatelor votului în străinătate, evidențiată printr-un „salt” brusc al numărului de voturi raportate de birourile electorale peste hotare într-un interval scurt de timp și cu întârziere nejustificată față de restul proceselor-verbale depuse. În mai multe secții din diasporă, inclusiv la ambasade și consulat, s-a observat o creștere bruscă și inexplicabilă a numărului de voturi, în mod special în cursul nopții, după ce informațiile preliminare arătau o participare scăzută. Această discrepanță este însoțită de întârzieri nejustificate în raportarea rezultatelor, comparativ cu secțiile din țară, excepție făcând secțiile din Buiucani și Botanica. Această anomalie temporală indică o posibilă manipulare a datelor. În mod suplimentar indică că, după ce s-a observat o creștere bruscă a prezenței la vot în secțiile de votare din străinătate și primind informații de la reprezentanții partidului din străinătate cu privire la absența alegătorilor la secțiile de votare, la ora 21:29, a fost făcută solicitare la Comisia Electorală Centrală pentru a clarifica situația și a interveni dacă este necesar. La ora 21:31, a primit un răspuns de la CEC că, aceasta a fost recepționată, dar nu a parvenit nici un răspuns la solicitare până în prezent. 5) Falsificarea buletinelor de vot. O altă dovadă de manipulare a rezultatelor, este apariția în spațiul public a unui videoclip, publicat de către o membra a unei secții de votare din partea PAS, în care se observă că buletinele de vot, la numărare, erau complet drepte, fără urme de pliure, ce a ridicat suspiciuni din partea multor vizualizatori la acest video, precum că buletinele de vot în acest segment video nu au fost niciodată introduse în urnele de vot în modul legal (în formă pliată). Această anomalie ridică bănuielile privind tipărirea și folosirea de buletine false. (Video publicat public în rețele de socializare Tik Tok de cetățeanca sub nickname anualaccountl 6).

În drept, face referire reclamantul la prevederile art. 10 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 25 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice. Invocă și prevederile art. 32, 38 din Constituția R. Moldova, art. 1,2,6,7,49,69,77,80 Cod electoral, art. 48¹,42,52¹ Cod contravențional, în temeiul cărora a solicitat admiterea acțiunii în sensul formulat.

În ședința de judecată, reprezentantul pârâtei Comisia Electorală Centrală, Diana Hamâc, a pledat pentru respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată, specificând că, temeiuri pentru anularea hotărârii contestate la caz, nu au fost stabilite.

Reprezentantul reclamantului - Președintele Partidului Comuniștilor din R. Moldova, în ședință nu a fost prezent, solicitând amânarea examinării cauzei, pe motivul imposibilității participării personale la ședință și absența avocatului din țară.

Reieșind din faptul că, la actele cauzei, nu se atestă nici un mandat avocațial care să confirme împuternicirile unui avocat de a reprezenta interesele reclamantului, Colegiul a considerat necesar de a respinge cererea de amânare și a examina cauza în lipsa celor neprezenți, procedura de citare legală fiind respectată.

Audiind participantul prezent la proces, studiind materialele dosarului și înscrisurile administrate, analizând argumentele expuse în acțiune și în referințele depuse, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că, acțiunea este admisibilă, dar neîntemeiată, urmând a fi respinsă, din următoarele considerente.

În privința admisibilității acțiunii în contenciosul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, reține următoarele.

Potrivit prevederilor art. 91 alin.(1) Cod electoral, în sensul prezentului cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care: a) se cere revizuirea, anularea, în tot sau în parte, ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune; b) se contestă acțiunile/inacțiunile considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați ori care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali; c) se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale; d) se contestă faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale, a candidaților desemnați, a grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum; e) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale. (2) Contestațiile depuse în condițiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum și de alte acte normative, contestațiile se examinează de către alte organe (autorități) în limita competențelor atribuite. (3) În sensul alin.(2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv. (4) Contestațiile prevăzute la alin.(1) lit. b) se depun la organul electoral care a înregistrat, a acreditat sau a confirmat ori urmează să înregistreze, să acrediteze sau să confirme subiecții electorali ale căror acțiuni/inacțiuni se contestă. Deciziile organului electoral pe marginea acestor contestații se contestă în condițiile alin.(3). (5) Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art.68 alin.(5¹), a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și a deciziilor Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acestora se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.

Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art.68 alin.(5¹), a), hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și a deciziilor Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acestora se depun, *fără respectarea procedurii prealabile*, la Curtea de Apel Chișinău.

În concordanță cu prevederile statuate la art. 94 alin.(1) Cod electoral, în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

Potrivit art.98 alin.(2) Cod electoral, Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță: a) contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a actelor administrative ale Comisiei Electorale Centrale.

În conformitate cu prevederile art. 95 alin. (1) Cod electoral, termenul general de depunere a contestațiilor în perioada electorală este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea. Prin urmare, cu privire la prezenta speță, termenul de depunere a contestației a fost respectat.

În acord cu art. 91 alin. (9) Cod electoral, contestațiile depuse după ziua votării se pot referi la încălcările ce vizează exercitarea dreptului la vot. Organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau stabilirea rezultatelor votării de către organele electorale, precum și alte încălcări prin care au fost lezate drepturile contestatarilor și influențate rezultatele votării.

Instanța de judecată menționează că, conform prevederilor art.20 alin.(1) Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În conformitate cu norma juridică prevăzută la art.39 Cod administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Totodată, art.189 alin.(1) Cod administrativ stabilește că, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

În temeiul art.191 alin.(3) Cod administrativ, *Curtea de Apel Chișinău* soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor emise de Banca Națională a Moldovei, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral.

Astfel, Completul judiciar constată că, obiect al prezentei contestații îl constituie Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.***** cu privire la contestația nr.***** depusă de Partidul Comuniștilor din R. Moldova.

Din analiza normelor de drept sus-indicate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ notează că, Partidul Comuniștilor din R. Moldova, este în drept să înainteze acțiunea în contencios administrativ, iar acțiunea în contestare/obligare, utilizată de reclamant pentru revendicarea apărării dreptului său cu privire la contestarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.***** , nu este condiționată, la caz, de respectarea procedurii prealabile.

Astfel, se reține că pentru aprecierea unui act ca fiind act administrativ nu are importanță denumirea sa formală, dar anume natura juridică a măsurii. O asemenea concluzie rezultă din definiția legală a actului administrativ individual prevăzută de art.10 alin.(1) Cod administrativ, care prevede că, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Pentru verificarea legalității actului administrativ individual, reclamantii, conform art. 206 alin.(1) lit. a) și b) Cod administrativ, precum și în funcție de scopul urmărit, pot înainta acțiune în contestare/obligare.

Prin urmare, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ consideră că, acțiunea este admisibilă și urmează a se expune asupra fondului acțiunii.

În privința netemeinicii acțiunii în contencios administrativ, instanța de judecată reține următoarele.

În corespundere cu art.224 alin.(1) lit. f) Cod administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sânt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)–e).

În baza art.219 alin.(1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (Hirro Balani c.Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v.Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În acord cu reglementările legale statuate la art.220 alin.(1) Cod administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93, iar potrivit art.221 alin.(1) al aceluiași act normativ, autoritățile publice sânt

obligate să prezinte instanței de judecată, concomitent cu referința, dosarele administrative. La solicitarea instanței de judecată, autoritățile publice sunt obligate să prezinte suplimentar și alte documente pe care le dețin, inclusiv cele electronice, și să acorde informații.

În virtutea art.93 Cod administrativ, care stabilește sarcina probațiunii, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sânt admisibile doar în baza prevederilor legale.

În accepțiunea art.21 Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercitarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate.

Art.22 Cod administrativ, prevede că, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sânt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În același sens, art.194 alin.(1) Cod administrativ, stabilește că, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Din actele cauzei Colegiul denotă următoarea stare de fapt:

La data de 22.10.2024, la Comisia Electorală Centrală a fost înregistrată sub nr. *****, contestația depusă de Dl Vladimir Voronin, președintele Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, prin care s-au invocat mai multe încălcări ale legislației electorale admise la secțiile de votare în străinătate.

Instanța de judecată reține că, prin contestația depusă, s-au invocat încălcări depistate în ziua alegerilor, în special în circumscripția electorală pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, autorul acesteia susținând că, potrivit informațiilor obținute de la reprezentanții PCRM, dar și din partea unor alegători, au fost constatate următoarele presupuse încălcări:

1) Efectuarea agitației electorale interzise în mai multe secții de votare unde, pe lângă drapelul R. Moldova, era arborat și drapelul Uniunii Europene - considerat un simbol al opțiunii „DA” la referendum de către autorul contestației. S-a indicat că, au fost constatate cazuri în care cetățenii purtau cu sine elemente de agitație în susținerea referendumului, la contestație fiind anexate materiale video/audio în care sunt reflectate cele descrise. Totodată, s-a menționat în contestație că, au fost depistate cazuri de distribuire a pliantelor Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” alegătorilor care stăteau la coadă la secția de votare;

2) Transportarea organizată a alegătorilor - drept probă la contestație au fost anexate un material video și poze cu un grup de persoane care a fost adus cu autocarul

în mod organizat la secția de votare din or. Oradea, România, și la alte secții de votare din România;

3) Interzicerea accesului reprezentanților PCRM și altor observatori la secțiile de vot pentru observarea alegerilor. În majoritatea cazurilor, refuzurile erau verbale și fără motivare. Consideră că refuzurile în formă scrisă sânt total nemotivate;

4) Încălcarea secretului votului. Autorul susține că s-a încălcat secretul votului, buletine de vot fiind fotografiate și ulterior publicate.

5) Votarea în locui altor persoane. Mai invocă faptul că au votat persoane în tocul altora sau că alegători au descoperit la secțiile de votare că deja s-a votat în străinătate în numele lor.

6) Folosirea resurselor administrative. De asemenea, arată că, au fost folosite resurse administrative de către funcționarii de stat și electorali, aceste fapte fiind constatate de observatorii internaționali.

Autorul consideră că, aceste elemente ar putea constitui o potențială operațiune de fraudare a rezultatelor votului în străinătate, printr-un „salt” brusc al numărului de voturi raportate de birourile electorale peste hotare într-un interval scurt de timp și cu o întârziere nejustificată față de restul proceselor-verbale depuse.

Respectiv, autorul contestației a solicitat examinarea contestației; verificarea suplimentară a datelor prezentate, prin solicitarea tuturor actelor electorale, înregistrărilor video etc.; infirmarea rezultatelor alegerilor la secțiile de votare din circumscripția nr. 38 la care s-au admis încălcările menționate; anularea sau revizuirea rezultatelor alegerilor la secțiile de votare din circumscripția nr. 38, unde au fost constatate încălcările; renumărarea voturilor la toate secțiile din străinătate, în contextul diferenței miei dintre opțiuni și suspiciuni de fraudă; asigurarea accesului echitabil la vot pentru cetățenii Republicii Moldova din Federația Rusă prin deschiderea unui număr adecvat de secții; tragerea la răspundere a funcționarilor electorali care au ignorat semnalele observatorilor și sesizarea organelor de drept în vederea tragerii la răspundere a persoanelor care se fac vinovate de încălcarea legislației electorale, contravenționale și penale.

Colegiul atestă că, prin demersul nr. *****, a fost solicitat punctul de vedere asupra aspectelor invocate în contestația nr. *****, iar prin răspunsul înregistrat sub nr. *****/R din 24.10.2024, CECE nr. 38 susține că, cu referire la solicitarea de renumărare a voturilor la secțiile de votare din străinătate, asupra acestui fapt decide Curtea Constituțională, în conformitate cu normele legale în vigoare și nu este de competența Comisiei Electorale Centrale să se pronunțe în acest sens.

Totodată, CECE nr. 38 a arătat că, potrivit art.5 alin. (1) lit. g) din Legea nr.217/2010 privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova, Drapelul de Stat se arborează temporar cu prilejul campaniilor electorale și pe durata alegerilor - la sediul consiliilor electorale de circumscripție și al birourilor electorale ale secțiilor de votare atât din țară, cât și de peste hotare.

S-a mai indicat că, conform art. 8 alin. (4) din Legea nr.217/2010 privind Drapelul de Stat al R. Moldova, în locurile unde se arborează Drapelul de Stat poate fi arborat și drapelul Uniunii Europene. În așa fel, cu referire la normele legale enunțate mai sus, a considerat pur declarative afirmațiile contestatarului cu privire la efectuarea agitației electorale în cadrul secțiilor de votare constituite în străinătate, or, arborarea drapelului UE în incinta spațiului de votare, în locurile unde a fost arborat Drapelul Republicii Moldova, a fost interpretată eronat ca agitație electorală.

Cu referire la alegațiile contestatarului precum că, a fost interzis accesul reprezentanților PCRM și a altor observatori la secțiile de votare pentru observarea alegerilor, menționează că, potrivit materialelor anexate la contestație, din textul hotărârilor motivate ale birourilor electorale, prin care s-a refuzat confirmarea reprezentantului, rezultă că cererile depuse de PCRM privind confirmarea reprezentantului concurentului electoral, au fost depuse cu încălcarea termenului prevăzut de pct. 16 din Regulament, adică tardiv. Astfel, în caz de dezacord cu hotărârea organului electoral, concurentul electoral are dreptul să o conteste, cu cerere prealabilă, la organul electoral ierarhic superior, în conformitate cu normele legale în vigoare.

În contextul alegațiilor contestatarului precum că a fost limitat accesul la vot în secțiile de votare din Federația Rusă din cauza numărului insuficient de secții de votare deschise, asupra acestui fapt CECE nr. 38 s-a pronunțat prin hotărârea nr. ***** cu privire la imposibilitatea executării pct. 3 din hotărârea ***** a Comisiei Electorale Centrale cu privire la contestația nr. ***** a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, or, protejarea vieții și integrității corporale a cetățenilor participanți la vot și a membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare care urmează a fi deschise în statele pe teritoriul cărora sunt în desfășurate acțiuni militare, este prioritară.

În contextul celor menționate supra, CECE nr. 38 a considerat că, contestația din 22.10.2024 cu privire la pretensele încălcări ale legislației electorale admise la secțiile de votare constituite în străinătate, urmează a fi respinsă ca neîntemeiată, în conformitate cu art. 101 alin. (2) lit. c) Cod electoral.

În urma examinării contestației nr. *****, depusă de Partidul Comuniștilor al R. Moldova, a fost emisă Hotărârea nr. *****, prin care s-a hotărât: **1.** în partea ce ține de renumărarea voturilor și infirmarea rezultatelor referendumului republican constituțional, contestația nr. *****, depusă de Partidul Comuniștilor din Republica Moldova se anexează la raportul care va fi înaintat Curții Constituționale pentru validarea rezultatelor referendumului, în rest contestația se respinge ea neîntemeiată. **2.** Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe pagina web oficială a Comisiei Electorate Centrale și poate fi contestată în decurs de 3 zile, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.

În dezacord cu hotărârea enunțată supra, reclamantul Partidul Comuniștilor din R. Moldova a promovat prezenta acțiune în instanța de contencios administrativ,

solicitând anularea Hotărârii nominalizate și obligarea Comisiei Electorale Centrale să admită contestația integral.

Raportând circumstanțele de fapt reliefate supra, la normele de drept aplicabile raportului juridic litigios, instanța de judecată concluzionează asupra netemeinicii revendicărilor formulate de către reclamant prin prezenta acțiune, din motivele ce succed.

Potrivit art. 225 alin. (1) Cod administrativ, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ.(2) verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege

Potrivit art.137 alin.(1) - (4) Cod administrativ, în exercitarea dreptului discreționar atribuit, autoritățile publice trebuie să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Dacă autoritatea publică poate decide discreționar și doar una din mai multe consecințe juridice este legală, atunci dreptul discreționar al autorității publice se reduce la alegerea consecinței juridice/soluției legale. Stările de fapt identice în esență se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenționează să își schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare.

În accepțiunea art.18 Cod electoral, misiunea Comisiei Electorale Centrale este crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte, inclusiv prin asigurarea respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

În conformitate cu art.25 alin.(1) Cod electoral, în calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală: a) studiază modalitatea organizării și desfășurării alegerilor cu scopul de a perfecționa actele normative în domeniu și procedurile electorale; b) înaintează Guvernului și Parlamentului propuneri cu privire la oportunitatea operării unor modificări în legislația electorală; c) elaborează și aprobă regulamente și instrucțiuni menite să perfecționeze procedurile electorale; d) elaborează și emite avize la proiectele actelor normative transmise spre avizare Comisiei Electorale Centrale de alte autorități publice, precum și opinii pe marginea sesizărilor privind controlul constituționalității actelor normative în domeniul electoral; e) elaborează și aprobă planuri de activitate anuale ale comisiei, planuri strategice și rapoarte asupra activităților desfășurate în conformitate cu planurile de activitate aprobate și le publică pe pagina sa web oficială; f) adoptă strategii de

dezvoltare, prin care se asigură stabilirea obiectivelor din domeniul său de activitate; g) ține și gestionează Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, elaborează și aprobă acte normative privind funcționarea subsistemelor informatice, părți integrante ale acestuia; h) constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu statut permanent; i) implementează, inclusiv prin intermediul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, programe de educație electorală și civică; j) pregătește programe de informare a alegătorilor, inclusiv în perioada electorală; k) oferă instituțiilor mass-media informații cu privire la desfășurarea și organizarea alegerilor, precum și asigură transparența procedurilor electorale efectuate; l) acordă consultații părților interesate privind desfășurarea în cadrul alegerilor a activităților de educație electorală și civică; m) organizează, prin intermediul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, instruirea specializată a funcționarilor electorali, precum și a altor subiecți implicați în procesul electoral, la solicitarea acestora; n) descrie procedura de atestare/certificare a cunoștințelor și competențelor în domeniul electoral de către Centrul de instruire continuă în domeniul electoral, aprobând un regulament în acest sens; o) efectuează analize postelectorale în urma desfășurării scrutinelor naționale, inclusiv prin intermediul evenimentelor publice, în vederea identificării curenților de ordin normativ sau de alt tip, precum și analizează fraudele electorale, inclusiv cele presupuse, întreprinde măsuri pentru prevenirea și/sau înlăturarea acestora, formulează concluzii și recomandări în acest sens și le înaintează subiecților care au competența de a le implementa; p) inițiază procedura de validare a mandatului de deputat în Parlament, în cazul intervenirii vacanței mandatului de deputat, conform procedurii stabilite de prezentul cod; q) ridică sau declară vacant mandatul de consilier local, în cazurile stabilite de Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local, de Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală și de alte acte normative aferente; r) atribuie mandatul de consilier în cazul intervenirii vacanței acestuia, în conformitate cu regulamentul aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale; s) constată contravenții și încheie procese-verbale cu privire la contravenții în condițiile Codului contravențional; t) aplică sau solicită aplicarea sancțiunilor, stabilite de prezentul cod, de Legea nr. 294/2007 privind partidele politice și de alte acte normative aferente, pentru încălcarea legislației electorale, precum și sesizează organele competente privind faptele pasibile de răspundere contravențională sau penală; u) conlucrează cu organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale, cu autoritățile electorale ale altor state în scopul efectuării schimbului de experiență și al identificării celor mai bune practici în domeniul electoral; v) participă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale și decide asupra calității sale de membru al acestora, precum și asupra efectuării plăților aferente participării și/sau înregistrării în calitate de membru al acestora; w) dispune de drept de acces la informațiile deținute de autoritățile publice de toate nivelurile și la registrele de stat, precum și la datele deținute de instituțiile private și băncile licențiate, inclusiv la datele cu caracter personal, cu respectarea legislației privind

protecția datelor cu caracter personal; x) prelucrează date cu caracter personal în calitate de operator, în condițiile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal; y) asigură, de comun cu Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, exercitarea și protecția drepturilor electorale ale cetățenilor Republicii Moldova în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor regionale, precum și acordă asistența informațională, metodologică necesară, contribuie la dezvoltarea profesională a angajaților organelor electorale.

Totodată, în temeiul art.26 Cod electoral, (1) În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală: a) elaborează și adoptă actele administrative necesare pentru aplicarea și respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale; b) elaborează documente cu caracter de îndrumare (formulare, ghiduri, norme metodologice), aprobate prin dispoziție a președintelui Comisiei Electorale Centrale, în scopul asistenței activității financiare și al instruirii partidelor politice, concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă în privința drepturilor, obligațiilor și responsabilităților acestora în procesul de administrare a finanțelor; c) colectează și sistematizează rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice, rapoartele privind auditul partidelor politice, rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale prezentate de concurenții electorali sau participanții la referendum și rapoartele privind finanțarea grupurilor de inițiativă; d) analizează și verifică informația din rapoartele prezentate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr.294/2007 privind partidele politice, adoptă hotărâri executorii privind rezultatele verificării; e) asigură publicarea pe pagina sa web oficială a informațiilor și a rapoartelor prezentate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice; f) examinează sesizările și contestațiile privind încălcarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă; g) conlucrează, în vederea asigurării respectării legislației privind finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă, cu autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu alte instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare; h) cooperează și acordă asistență informațională la elaborarea unor studii independente de monitorizare a finanțării partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă; i) studiază și monitorizează aplicarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă, înaintează Parlamentului și Guvernului propuneri privind modificarea cadrului normativ în acest domeniu; j) prezintă anual Parlamentului, până la data de 1 iunie, un raport privind finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și/sau a grupurilor de inițiativă; k) exercită alte atribuții de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă, în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.(2) Exercițarea supravegherii și

controlului privind finanțarea campaniilor electorale în sensul prezentului articol se aplică corespunzător și activității grupurilor de inițiativă.

În virtutea art. 32 Cod electoral, (1) Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor săi. Hotărârile de modificare și de abrogare a hotărârilor adoptate anterior se adoptă în aceleași condiții. (2) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale, adoptate în limitele competenței acesteia, sunt acte administrative cu caracter individual sau normativ, executorii pentru organele electorale ierarhic inferioare, pentru autoritățile publice, întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de forma juridică de organizare, pentru persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice și organele acestora, concurenții electorali și alți subiecți cărora li se adresează, precum și pentru toți cetățenii. (3) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale cu caracter individual intră în vigoare la data adoptării sau la data indicată în textul acesteia, iar hotărârile cu caracter normativ intră în vigoare conform art. 56 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. (4) Hotărârile adoptate se semnează de președintele Comisiei Electorale Centrale, iar în lipsa acestuia de secretar. În cazul lipsei președintelui și a secretarului, hotărârile Comisiei Electorale Centrale se semnează de președintele ședinței. (5) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale se plasează, în termen de 24 de ore de la adoptare, pe pagina web oficială a acesteia, iar hotărârile cu caracter normativ se publică și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. (6) Membrii Comisiei Electorale Centrale care nu sunt de acord cu hotărârile adoptate au dreptul să-și exprime în scris opinia separată, în termen de 24 de ore de la adoptare, care se anexează la hotărârile respective.

Potrivit art. 101 alin. (1) Cod electoral, hotărârea pe marginea contestațiilor se adoptă cu votul majorității absolute a membrilor organului electoral, în conformitate cu procedura descrisă în regulamentul de activitate al acestui organ.

(2) Organul electoral, după examinarea contestației, este în drept să adopte următoarele soluții: c) să respingă contestația ca fiind neîntemeiată.

Cu referire la cazul dedus judecății, Completul judiciar reține că, prin contestația depusă, reclamantul Partidul Comuniștilor din R. Moldova a formulat mai multe obiecții și a formulat mai multe cerințe, care au fost redată supra.

Cu referire la solicitarea de renumărare a voturilor pe circumscripția electorală pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, Completul de judecată precizează că, potrivit art. 85 alin. (3) Cod electoral nr. 325/2022, în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării, până la confirmarea rezultatelor de către autoritățile abilitate, concurenții electorali/participanții la referendum pot solicita acestor autorități să dispună renumărarea voturilor. Renumărarea poate fi dispusă de către Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, sau de către Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și al referendumurilor locale, în condițiile capitolului XIII. Renumărarea se efectuează de către aceleași organe electorale, substituindu-se funcționarii electorali vinovați de fraudă. Procedura generală a renumărării se aprobă prin hotărâre a

Comisiei Electorale Centrale. (2) în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, Comisia Electorală Centrală consemnează rezultatele votării pe țară într-un proces-verbal, conform alin.(1), semnat de către membrii comisiei și întocmește un raport cu privire la rezultatele alegerilor.

Respectiv, Comisia Electorală Centrală a anexat contestația depusă de Partidul Comuniștilor din R. Moldova la Raportul transmis Curții Constituționale, pentru examinare, or, Comisia Electorală nu poate exceda propriile sale atribuții, aceasta urmând să se ghideze exclusiv de prevederile legale în vederea desfășurării proceselor electorale în condiții de corectitudine.

Astfel, în raport cu prevederile legale citate, Comisia Electorală Centrală corect a dispus anexarea contestației la Raportul care va fi înaintat Curții Constituționale pentru validarea rezultatelor referendumului.

În partea ce ține de încălcarea la care a făcut referire reclamantul în contestația depusă și anume arborarea drapelului Uniunii Europene în secțiile din străinătate la alegerile prezidențiale și referendumul din 20 octombrie 2024, instanța de judecată notează că, secțiile de vot din afara Republicii Moldova, sânt constituite în spațiile oferite de țările gazdă, iar prezența drapelului Uniunii Europene nu este o cerință impusă de autoritățile moldovenești.

Colegiul remarcă că, în aceste secții de votare, pot să se regăsească diferite simboluri oficiale, inclusiv drapele naționale sau regionale, în funcție de regulile și normele statului gazdă, fără a exista restricții specifice impuse de Republica Moldova.

Completul judiciar atestă că, în legătură cu desfășurarea alegerilor, au fost organizate secții de votare în 37 de state, incluzând numeroase țări europene.

Colegiul învederează că, potrivit art. 5 alin. (1) lit. g) din Legea nr.217/2010 privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova, Drapelul de Stat se arborează temporar cu prilejul campaniilor electorale și pe durata alegerilor, la sediul consiliilor electorale de circumscripție și al birourilor electorale ale secțiilor de votare atât din țară, cât și de peste hotare, iar în virtutea art. 8 alin. (4) din aceeași Lege, în locurile unde se arborează Drapelul de Stat poate fi arborat și drapelul Uniunii Europene.

Nu în ultimul rând, instanța de judecată consideră necesar de a face referire la prevederile exprese statuate la art. 70 alin. (4) Cod electoral, potrivit cărora, în programele electorale, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale, precum și atributele partidelor politice declarate neconstituționale. Se interzic combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar *personalități* istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul

la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional. *Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană.*

Prin urmare, Colegiul reiterează că, prezența drapelului Uniunii Europene în secțiile de votare din străinătate se aliază reglementărilor statelor gazdă și nu contravine normelor Republicii Moldova, cerința reclamantului privind interzicerea acestui simbol neavând temei juridic, or, legislația națională, nu prevede restricții asupra utilizării acestuia în spațiile de vot din afara țării.

Cu privire la alegațiile reclamantului privind constituirea secțiilor de votare, în mod special a celor din Federația Rusă, Colegiul reține că, organizarea acestora a fost decisă de Comisia Electorală Centrală prin hotărârea nr. *****, această hotărâre fiind supusă controlului judiciar, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău (dosarul nr. 3-117/24) din 20 septembrie 2024, menținută prin încheierea Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 3ra-820/24) din 25 septembrie 2024, s-a confirmat caracterul legal al actului administrativ enunțat supra.

Colegiul punctează că, organizarea secțiilor de votare în străinătate, implică respectarea unor cerințe procedurale și logistice specifice, aceste reglementări urmând să fie corelate cu avizele și acordurile obținute de la autoritățile din țările respective, unde se preconizează deschiderea secțiilor de votare - coordonarea acestora, fiind esențială pentru asigurarea unui proces electoral corect, transparent și în conformitate cu reglementările legislației naționale, precum și a normelor internaționale.

Distinct de cele reliefate supra, Colegiul reține că, subiectele formulate în contestația depusă de Partidul Comuniștilor din R. Moldova, au fost analizate în detaliu prin hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. ***** cu privire la contestația nr. ***** a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și nr. ***** cu privire la hotărârea nr. ***** a Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, conform căreia s-a constatat imposibilitatea realizării de către Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare nr. 38 a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. ***** cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și secțiilor de votare pentru votul prin corespondență pentru Referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20.10.2024 - în ceea ce privește constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196, 38/197 și 38/198.

În aceeași ordine de idei, Colegiul constată că, hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. ***** cu privire la contestația nr. ***** a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și nr. ***** cu privire la hotărârea nr. ***** a Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, nu au fost contestate în instanțele de judecată.

Cât privește alegațiile reclamantului cu referire la neadmiterea reprezentanților PCRM la secțiile de votare pentru observarea alegerilor, Completul de judecată menționează că, potrivit art. 69 alin. (1) Cod electoral, concurenții electorali au dreptul să desemneze, pentru întreaga perioadă electorală, câte un reprezentant în organele electorale care i-au înregistrat, precum și în organele ierarhic inferioare. Partidele politice și blocurile electorale pot desemna, pentru perioada electorală, câte un reprezentant și în Comisia Electorală Centrală. (2) Reprezentanții concurenților electorali sunt confirmați de organele electorale respective în cel mult 3 zile. Candidaturile propuse trebuie să fie persoane care au drept de vot. Candidații în alegeri nu pot fi desemnați în calitate de reprezentanți.

Instanța de judecată relevă că, prevederi similare sânt incluse și la pct. 16 din Regulamentul cu privire la statutul și activitatea reprezentanților concurenților electorali, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1129/2023, în accepțiunea căruia, documentele necesare pentru confirmarea reprezentanților trebuie depuse de către concurenții electorali imediat după înregistrarea acestora, dar nu mai târziu de 3 zile înainte de ziua alegerilor. Același termen se aplică și în cazul organizării turului doi de scrutin sau în cazul votării repetate. Reprezentantul este confirmat de organul electoral competent printr-o hotărâre motivată. Astfel, doar persoanele autorizate printr-o asemenea hotărâre au dreptul să asiste la operațiunile electorale desfășurate în secțiile de votare.

În partea ce ține de cerințele din cererea de completare a contestației depuse de Partidul Comuniștilor din R. Moldova, prin care se invocă limitarea accesului egal al concurenților electorali și a dreptului la media publică, confiscarea ilegală a materialelor de campanie și reținerea agitatorilor, Colegiul învederează că acestea nu au fost invocate în contestația adresată Comisiei Electorale Centrale și autoritatea nu s-a prin Hotărârea nr. ***** care este contestată prin prezenta acțiune.

Pe cale de consecință, Colegiul atestă că, din cumulul probelor administrate la dosar, raportate la circumstanțele de fapt ale cauzei, coroborate cu normele de drept aplicabile la caz, se denotă cert și fără echivoc că, argumentele contestatarului/reclamantului Partidul Comuniștilor din R. Moldova, invocate în acțiunea depusă, prin care s-a solicitat verificarea legalității Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. ***** cu privire la contestația nr. *****, poartă un caracter declarativ, ne fiind însoțite de probe corespunzătoare, relevante, concludente și pertinente, iar simpla nemulțumire a reclamantului cu actul administrativ contestat, menționat supra, nu constituie temei de anulare al acestuia.

Colegiul notează că, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. *****, a fost emisă în corespundere cu normele legii, nefiind constatate careva abateri la emiterea acesteia, iar contrariul nu a fost demonstrat în cadrul procesului de judecată organizat cu respectarea principiilor contradictorialității și al egalității de tratament, ceea ce denotă că temei de admitere a acțiunii reclamantului, nu există.

Subsecvent, Colegiul conchide de a respinge ca fiind nefondată și neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Comuniștilor din Republica Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ.

Conform art.,art.224 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

h o t ă r ă ș t e:

Acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Comuniștilor din Republica Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ – Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.***** și admiterea contestației, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Hotărârea cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 3 zile.

**Președintele ședinței,
judecătorul**

Victoria Sîrbu

Judecătorii

Grigore Dașchevici

Angela Braga